

**REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**

Ustavno sodišče Republike Slovenije je najvišji organ sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

(prvi odstavek 1. člena Zakona o Ustavnem sodišču)

**POROČILO O DELU
ZA LETO 2004**

Ljubljana, januar 2005

VSEBINA POROČILA

I. UVOD.....	3
II. OBSEG DELA.....	4
1. STANJE NEREŠENIH ZADEV	4
2. PRIPAD ZADEV	6
3. REŠENE ZADEVE	10
3.1. Skupaj rešene zadeve.....	10
3. 2. Rešene U-I zadeve	12
3.3. Rešene Up zadeve.....	14
4. R-ZADEVE	16
III. KADROVSKA STRUKTURA	16
IV. UČINKOVITOST IN ORGANIZACIJA DELA	17
V. POMEMBNEJŠE ODLOČITVE V LETU 2004.....	18
VI. SPOŠTOVANJE ODLOČITEV	22
VII. MEDNARODNO SODELOVANJE	24
VIII. OBJAVA ODLOČITEV USTAVNEGA SODIŠČA.....	25

I. UVOD

Z uveljavitvijo Ustave Republike Slovenije 23. decembra 1991 je Ustavno sodišče Republike Slovenije postalo ustavno sodišče države, v kateri veljajo načela pravne države in delitve oblasti. Ustavno sodišče je bilo v sistemu deljene državne oblasti postavljeno za varuha ustavnosti in človekovih pravic. Za polno uveljavitev pristojnosti, kot so bile opredeljene v Ustavi, je bila potrebna še uveljavitev Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94), ki je pričel veljati sredi leta 1994. Že v prvih letih po sprejemu Ustave se je obseg dela Ustavnega sodišča iz leta v leto povečeval. Ko je Ustavno sodišče začelo odločati tudi o ustavnih pritožbah, ki so tisto posebno pravno sredstvo, namenjeno le varovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pa se je začel obseg dela Ustavnega sodišča še bolj povečevati. To je trajalo vse do leta 1999, ko je bila prvič zabeležena neke vrste ustalitev obsega dela, ki pa je trajala le kratek čas. V nadaljnjih letih se je skupen pripad novih zadev, razen v letu 2003, večinoma iz leta v leto povečeval. Ves čas je naraščal pripad novih ustavnih pritožb. Tudi v preteklem letu se je pripad povečal, tako da lahko ugotovimo, da se je obseg dela v zadnjih dvanajstih letih povečal za skoraj sedemkrat in prišel do meje, ki narekuje tehten premislek o tem, ali so potrebne spremembe.

Na nenehno povečevanje števila novih zadev so nekdanji predsedniki Ustavnega sodišča opozarjali v vsakoletnih poročilih. Tudi poročilo o delu za preteklo leto, ki je pripravljeno na podlagi drugega odstavka 23. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 93/03 in 98/03 – popr.), predstavlja obseg dela v tem letu. Ob statističnih podatkih so zabeležene ocene in pojasnila, ki so potrebni za predstavitev in razumevanje dela, saj bi bili podatki, če bi izhajali le iz posameznih številčnih prikazov, lahko zavajajoči. Poročilo ima tudi nekatere vsebinske poudarke o delu in o nekaterih pomembnejših sprejetih odločitvah Ustavnega sodišča. Pri tem se ne spušča v podrobnejšo predstavitev odločitev, saj so bile te javnosti dostopne že takoj po njihovi izdaji, objavljene so bile v Uradnem listu Republike Slovenije, kot pomembnejše pa se objavijo tudi v Zbirki odločb in sklepov Ustavnega sodišča, ki izide vsako leto v dveh knjigah. Poročilo je namenjeno temu, da se javnosti celovito predstavi obseg dela v preteklem letu in opozori na posebnosti v delovanju Ustavnega sodišča glede na določbo 3. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 – v nadaljevanju ZUstS).

II. OBSEG DELA

1. Stanje nerešenih zadev

Po stanju na dan 31. 12. 2004 je imelo Ustavno sodišče v delu 1180 zadev, kar je za 7,3 % manj (1180:1273) kot ob koncu leta 2003. Pri tem je bilo v delu za 7,8 % (808:876) manj ustavnih pritožb in za 5,6 % (372:394) manj zadev, katerih predmet je presoja ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov.¹

Leto	2001	2002	2003	2004	Skupaj
U-I	1	18	103	250	372
Up	-	6	189	613	808
Skupaj	1	24	292	863	1180

Tabela 1: Stanje nerešenih zadev po letu prejema

Z vidika sojenja v razumnem času je pomembno to, da velika večina nerešenih zadev (97,9 % – 1155 od 1180) ni bila starejša od dveh let oziroma da je bilo v letu 2004 vloženih kar 73,1 % (863: 1180) zadev (konec leta 2003 je bilo dve leti starih 94,6 % [1204:1273] zadev, konec leta 2002 pa 88 % [1113:1265] zadev). Zadeva, ki jo je Ustavno sodišče prejelo v delo v letu 2001, je bila v času priprave tega poročila že rešena. Sicer pa v strukturi nerešenih zadev po številu prevladujejo ustavne pritožbe, ki jih je 68,5 % (808:1180). Vendar je treba pri tem upoštevati, da je praviloma postopek, zlasti v zahtevnejših primerih, v zadevah ocene ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov daljši in zahteva več vloženega dela za pripravo odločitve v zadevi.

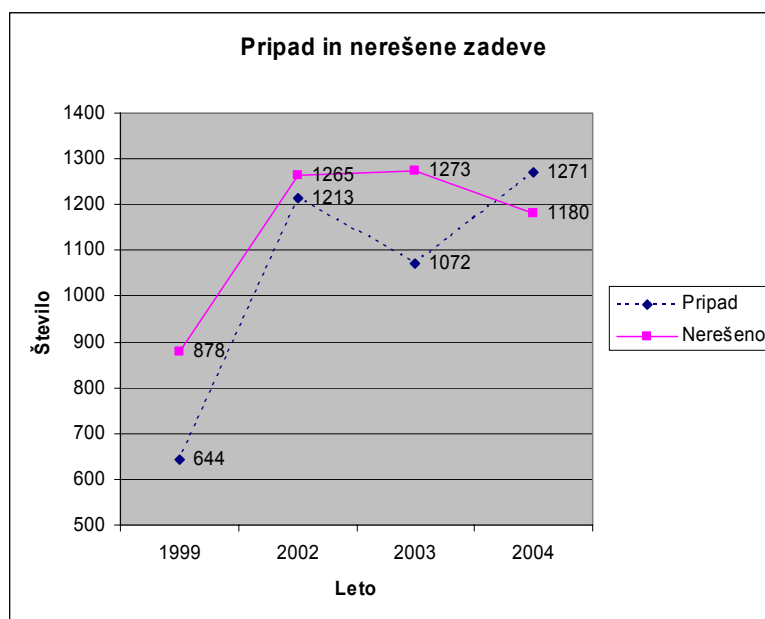
Ustavno sodišče je prvič po letu 1999 leto zaključilo z manjšim številom zadev v delu, kot jih je imelo ob koncu preteklega leta, kar pomeni, da je število rešenih zadev preseгло število prejetih zadev.

¹ Zadeve iz pristojnosti Ustavnega sodišča se vodijo po vrstah zadev v vpisnikih. V U-I vpisnik se vpisujejo zahteve in pobude za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov, v U-II vpisnik se vpisujejo zahteve za oceno ustavnosti referendumskega vprašanja, v P vpisnik se vpisujejo zahteve za odločitev glede spora o pristojnosti, v Rm vpisnik se vpisujejo predlogi za oceno ustavnosti mednarodnih pogodb, ki so v postopku ratifikacije, v Up vpisnik se vpisujejo ustavne pritožbe, v Ps vpisnik se vpisujejo vloge za oceno ustavnosti aktov ali delovanja političnih strank, v Op vpisnik se vpisujejo obtožbe zoper predsednika republike, predsednika Vlade ali ministre, v Mp vpisnik pa pritožbe zoper potrditev poslanskih mandatov ali mandatov članov Državnega sveta.

Leto	Pripad	Nerešeno	Razlika
1999	644	878	-234
2002	1213	1265	-52
2003	1072	1273	-201
2004	1271	1180	91

Tabela 2: Primerjava pripada in nerešenih zadev po letih

Stalno naraščanje pripada novih zadev je razvidno iz spodnjega grafičnega prikaza. Dejstvo, da je bil pripad v letu 2003 nekoliko manjši na račun manjšega števila zadev za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov, na skupni trend naraščanja ne vpliva dosti. Pripad novih zadev v navedenem letu je namreč kljub vsemu presegel 1000 novih zadev in se je torej število ustavilo že na znatno povečanem obsegu dela, poleg tega pa se je v preteklem letu pripad spet bistveno povečal.

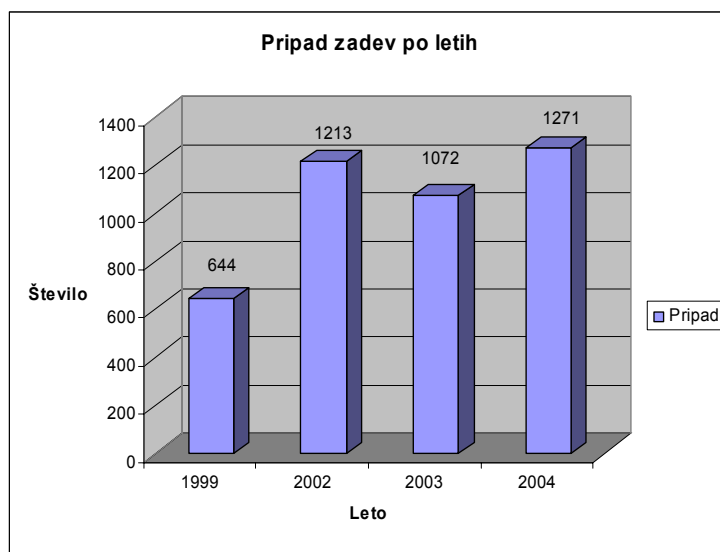
Medtem ko so se zaostanki v delu Ustavnega sodišča, ki so se nabirali že v drugi polovici devetdesetih let, po letu 1999 ves čas povečevali, smo jih uspeli v letu 2003 obdržati približno na ravni iz konca leta 2002. Podatki v preteklem letu pa prvič dopuščajo oceno, da so se zaostanki v delu Ustavnega sodišča zmanjšali, in to kljub ponovnemu povečanju števila novih zadev.

Povprečni čas trajanja postopka pred Ustavnim sodiščem za preteklo leto je bil eno leto in dva meseca (za en mesec manj kot v letu 2003). Vendar nam ta podatek, vsaj dokler ga ne bomo spremljali skozi daljši čas, ne more pokazati prave slike o trajanju

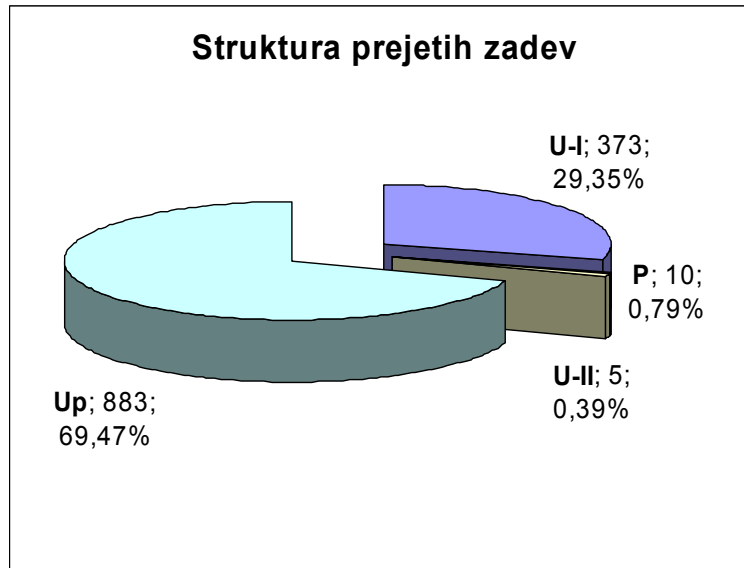
postopkov. Nekateri postopki so zelo hitro zaključeni. Pri zadevah presoje ustavnosti referendumskega vprašanja je npr. postopek v povprečju trajal 23 dni, v zadevah sporov glede pristojnosti 27 dni, pri zadevah za presojo ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov eno leto in pol, pri zadevah ustavnih pritožb pa eno leto in en mesec. Poleg tega je treba upoštevati, da mora Ustavno sodišče o nekaterih zadevah po naravi stvari odločiti prej (zato izdelana pravila o vrstnem redu obravnavanja zadev v 46. členu Poslovnika), tako da se morajo na eni strani zadeve obravnavati v bistveno krajšem obdobju od povprečnega, na drugi strani pa zaradi velikega števila prednostnih zadev ostajajo tudi po več let nekatere zadeve nerešene. Zato se je Ustavno sodišče že pred časom odločilo, da bo tudi najstarejše zadeve, ki jih ima v delu, razglasilo za prednostne. Tako je v preteklem letu obravnavalo kot prednostne vse zadeve, prejete v letu 2001 in 2002. Zadeve, prejete v delo v letu 2002, so se že v preteklem letu obravnavale kot absolutno prednostne zadeve. Za zadeve, prejete v delo v letu 2003, pa je Ustavno sodišče v začetku letošnjega leta že sklenilo, da jih bo obravnavalo kot prednostne.

2. Pripad zadev

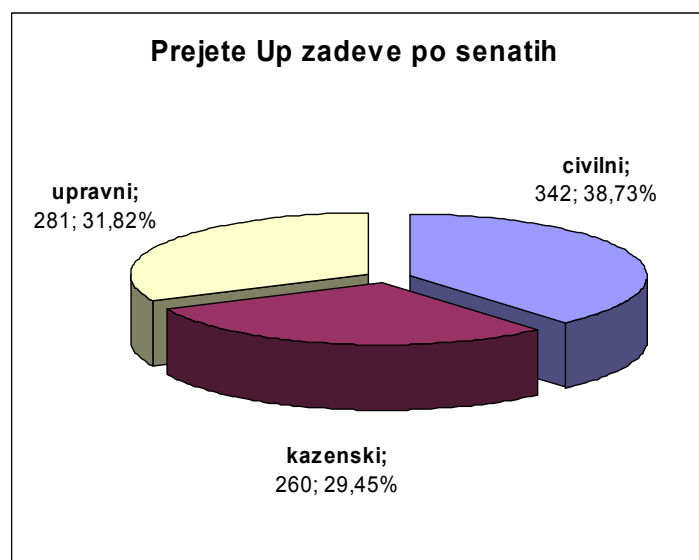
V letu 2004 je Ustavno sodišče prejelo 1271 novih zadev, kar je za 18,6 % (1271:1072) več zadev kot v letu 2003 in za 4,8 % (1271:1213) več kot v letu 2002, ki ga je v pripadu zaznamovalo veliko število pobud za oceno ustavnosti predpisov o ustanavljanju občin in zato pred letom 2004 skupno največje število letno prejetih zadev za oceno ustavnosti predpisov.

Če lanskoletni pripad zadev primerjamo z letom 1999, pa lahko ugotovimo, da je bil skoraj še enkrat večji (97,3 % večji – 1271:644). Primerjava z letom 1999 je zanimiva predvsem zato, ker se je pripad novih zadev po tem letu praviloma (z izjemo leta 2003 glede zadev za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov) iz leta v leto povečeval.

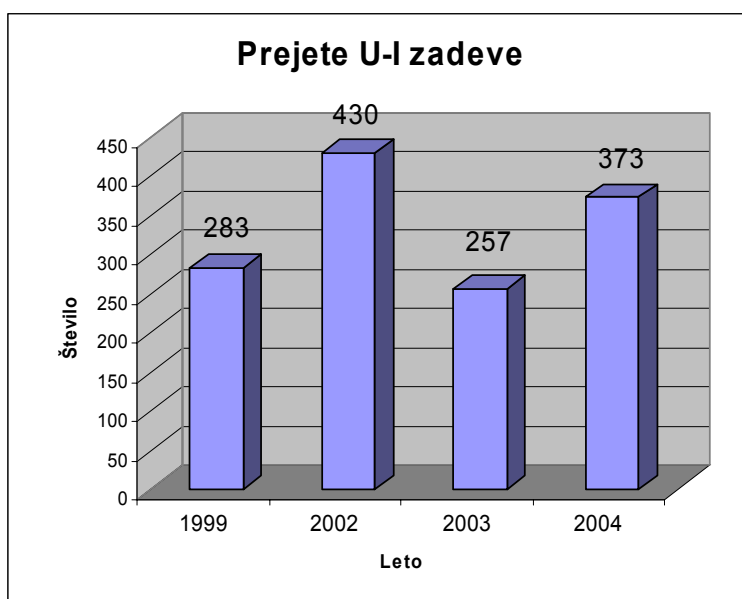
V strukturi novih zadev prevladujejo ustavne pritožbe, katerih delež znaša 69,5 % (883:1271). V letu 2003 je bil njihov delež večji (74,4 % – 798:1072), v letu 2002 pa nekoliko manjši kot v preteklem letu (63,2 % – 767:1213).

Največje število ustavnih pritožb je bilo vloženi, tako kot v prejšnjih letih, v zadevah, ki jih obravnava civilni senat. Ustavnih pritožb v zadevah s civilnopravnega in

gospodarskega področja je 38,7 % (342:883). Sledijo ustavne pritožbe, ki jih obravnava upravni senat. Ustavnih pritožb z upravnega in delovnopravnega ter socialnopravnega področja je 31,8 % (281:883). Ustavnih pritožb s kaznovalnopravnega področja, ki jih obravnava kazenski senat, je 29,4 % (260:883).

Na posameznih področjih so pri novih ustavnih pritožbah civilnega senata prevladovale pravdne zadeve (62,3 % – 213:342), sledile so jim zadeve izvršb (18,7 % – 64:342) in gospodarski spori (12,3 % – 42:342). Pri ustavnih pritožbah upravnega senata so prevladovali delovni spori. Ustavne pritožbe v teh zadevah so predstavljale 36,3 % (102:281) novih zadev ustavnih pritožb na upravnem senatu, 13,2 % (37:281) je bilo ustavnih pritožb v socialnih sporih, 9,6 % (27:281) v davčnih sporih. Pripad ustavnih pritožb kazenskega senata pa je zaznamovalo veliko število zadev s področja prekrškov, saj znaša njihov delež kar 39,2 % (102:260). Pri vloženi ustavnih pritožbah v zadevah, v katerih je sodišče posamezniku izreklo ukrep prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja, opažamo, da se velikokrat vlagajo tipizirane vloge, ki se razlikujejo med seboj le po imenu pritožnika in opravljenih številkah izpodbijanih odločb. Takšne ustavne pritožbe praviloma ne morejo biti uspešne, saj se zatrjevane kršitve ne ujemajo s konkretnim primerom.

Medtem ko je bilo v letu 2003 število zadev za presojo ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov bistveno manjše kot v letu 2002, se je njihovo število v preteklem letu spet povečalo in to za 45,1 % (373:257) v primerjavi z letom 2003. Tako množičnega števila pobud kot v letu 2002 v zvezi z ustanavljanjem občin v preteklem letu ne beležimo. Prejeli smo sicer večje število pobud za oceno ustavnosti Zakona o vodah (21) in za oceno ustavnosti Zakona o divjadi in lovstvu (14), vendar tudi če upoštevamo te zadeve, je pripad v preteklem letu bistveno večji od pripada v letu 2003. Na tem mestu velja

opozoriti, da serijsko vlaganje po vsebini enakih pobud samo obremenjuje delo Ustavnega sodišča, na vsebino odločitve pa ne more vplivati.

Leto	Št. U-I zadev (brez zdr.)	Sprememba v %
2002	264	6,1%
2003	211	32,7%
2004	280	

Tabela 3: Število prejetih U-I zadev po letih (brez združitve)

Če ocenimo gibanje novih zadev za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov tako, da odštejemo združene zadeve (rešene z združitvijo) v preteklem letu, pa lahko sklenemo, da je bil pripad v preteklem letu celo večji od tistega iz leta 2002, in sicer za 6,1 % večji (280:264), v primerjavi z letom poprej pa kar za 32,7 % večji (280:211). Gre zgolj za oceno, saj je treba upoštevati, da združitve lahko predstavljajo tudi bistveno več dela na zadevi, posebej če so združene pobude ali zahteve, ki odpirajo ustavnost predpisov z različnih vidikov; velike obremenitve ne predstavljajo le v primerih, ko gre za združitve vsebinsko popolnoma enakih zadev.

V strukturi pripada lahko ugotovimo, da so še vedno v največji meri (66,8 % - 249:373) izpodbijani zakoni, saj so pobudniki oziroma predlagatelji izpodbijali zakonske določbe v 249 zadevah, v manjši meri (le 4,6 % – 17:373) pa izvršilne predpise. V tem obdobju so bile namreč izpodbijane uredbe Vlade v 7 zadevah, pravilniki ministrov pa v 10 zadevah. V eni petini novopripadlih zadev (20,6 % – 77:373) so bili izpodbijani akti lokalnih skupnosti.

V novih zadevah za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov je bilo v 143 primerih (ali v 38,3 % primerih – 143:373) predlagano, naj Ustavno sodišče do končne odločitve zadrži izvrševanje izpodbijanega predpisa. O predlogih za začasno zadržanje je Ustavno sodišče večinoma odločalo na t. i. korespondenčnih sejah (50. člen Poslovnika), vendar je treba tudi pred takšnim odločanjem proučiti utemeljenost vsakega posameznega predloga.

Le v 4,8 % (18:373) novih zadev so postopek za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa sprožili pooblaščen predlagatelji. V vseh drugih primerih so bile vložene pobude za začetek postopka. Pri tem velja opozoriti, da sta bili vloženi le dve zahtevi s strani pristojnega sodišča na podlagi 156. člena Ustave, sicer pa so se med predlagatelji pojavili še občine, sindikati, Varuh človekovih pravic, Vlada, Računsko sodišče, Državni zbor, Državni svet in Vrhovno državno tožilstvo.

Število prejetih zadev ocene ustavnosti referendumskih vprašanj pri zakonodajnem referendumu je sicer v absolutnem znesku majhno (5, v letu 2003 3, v letu 2002 ni bilo takšnih zadev), vendar predstavljajo te zadeve dokajšnjo obremenitev za delo, saj se jim mora Ustavno sodišče zaradi instruksijsko določenega roka za odločitev posvetiti takoj.

Prav tako v absolutnem znesku ni velika številka sporov o pristojnosti (10, v letu 2002 jih je bilo 14, v letu 2003 je bilo takšnih zadev 13). Redki so spori o pristojnosti med lokalno skupnostjo in državo. Še vedno prevladujejo spori glede pristojnosti za odločanje med sodišči in drugimi državnimi organi. To pristojnost Ustavnemu sodišču izrecno daje Ustava (osma alineja prvega odstavka 160. člena Ustave), čeprav bi bilo primerneje in ustrežneje, da bi bila pristojnost odločanja o tem, kaj sodi v sodno jurisdikcijo, dana Vrhovnemu sodišču.

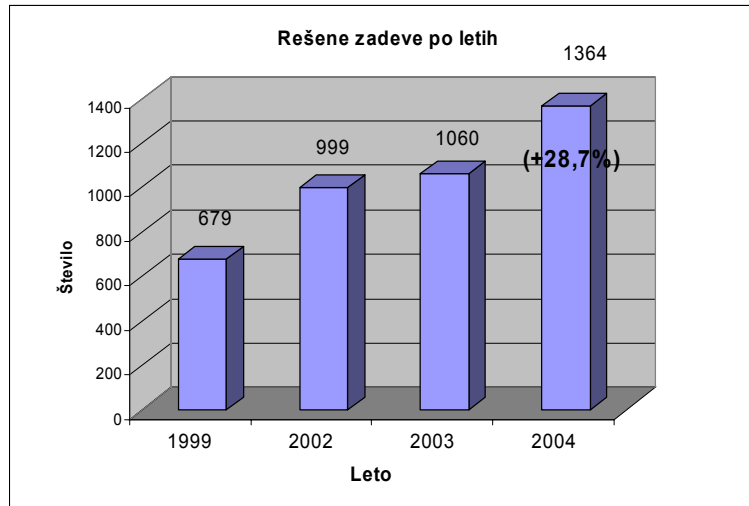
Prevladujejo spori o pristojnosti glede denacionalizacijskih zadev. Ustavno sodišče je že pred sedmimi leti ob odločanju o teh zadevah začelo opozarjati na nerazumno dolgo trajanje postopkov v denacionalizacijskih zadevah, v katerih po nekaj letih od vložitve zahtev ni bilo rešeno še niti vprašanje, kateri organ (sodišče ali upravni organ) je sploh pristojen za vodenje postopka na prvi stopnji. Če je bilo že tedaj v celoti na mestu takšno opozorilo, je treba sedanje primere označiti kot povsem nevzdržne. Ustavno sodišče takšne spore reši takoj, v preteklem letu je postopek v teh vrstah zadev trajal v povprečju 27 dni.

3. Rešene zadeve

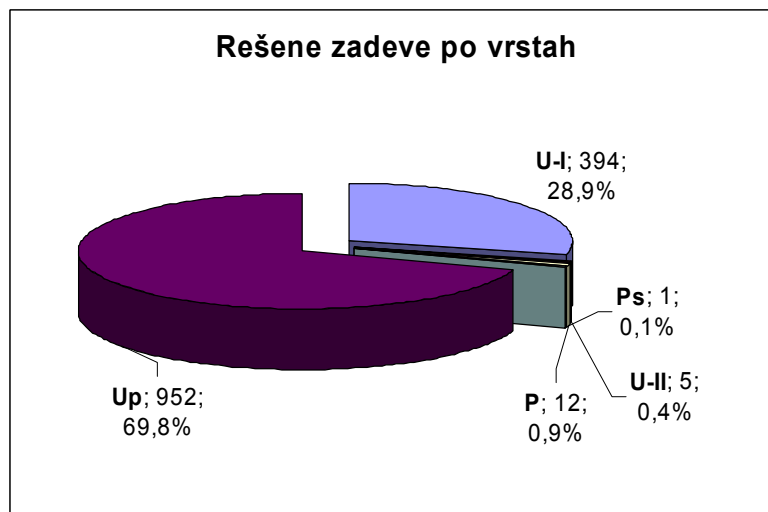
3.1. Skupaj rešene zadeve

V preteklem letu se je Ustavno sodišče sestalo na 40 plenarnih sejah, na katerih je bilo skupaj obravnavanih 772 zadev, poleg tega pa se je sestal civilni senat na 12 sejah, na katerih je obravnaval 428 zadev, upravni senat na 15 sejah, na katerih je obravnaval 364 zadev in kazenski senat na 15 sejah, na katerih je obravnaval 242 zadev.

V letu 2004 je Ustavno sodišče rešilo največ zadev doslej in, drugače kot v zadnjih dveh letih, je rešilo več zadev, kot jih je v tem letu prejelo.

Rešilo je 1364 zadev ali za 28,7 % več zadev kot v letu 2003 (1364: 1060) in za 36,5 % več kot v letu 2002 (1364:999). Če bi število rešenih zadev primerjali s številom rešenih zadev v letu 1999, je v preteklem letu rešilo dvakrat toliko zadev kot v letu 1999 (za 100,9 % več – 1364:679).

V skupnem številu rešenih zadev predstavljajo ustavne pritožbe 69,8 % rešenih zadev, 28,9% pa zadeve presoje ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov.

3. 2. Rešene U-I zadeve

Leto	Rešene brez zdr.	Združitev	Skupaj	Sprememba (%)
1999	251	95	346	13,9
2002	217	166	383	2,9
2003	276	46	322	22,4
2004	299	95	394	

Tabela 4: Število rešenih U-I zadev po letih

V preteklem letu je Ustavno sodišče rešilo 394 zadev za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov, kar pomeni za 22,4 % (394: 322) več kot v letu 2003 in za 2,9 % (394:383) več kot v letu 2002. Bolj realno sliko dejanskega obsega dela daje podatek o rešenih zadevah, pri katerem ni upoštevano število združitvev, ki jih je bilo v letu 2002 posebej veliko zaradi velikega števila istovrstnih zadev. Če primerjamo te podatke, potem je bilo v preteklem letu rešenih 299 U-I zadev ali za 8,3 % (299:276) več kot leto poprej in za 37,8 % (299:217) več kot v letu 2002. Tak porast števila rešenih zadev je v določeni meri treba pripisati tudi temu, da se je moralo Ustavno sodišče kar v 27 zadevah (9 % - 27:299) ukvarjati s predpisovanjem nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Ker jo šlo za vsebinsko podobne primere, je bil postopek, ko je bilo odločeno v prvi od takšnih zadev, lahko temu primerno hitrejši.

Leto	Zakoni	Podzakonski akti	Skupaj
1999	75	271	346
2002	174	208	383
2003	201	121	322
2004	257	137	394

Tabela 5: Struktura izpodbijanih zakonov in podzakonskih aktov v odločitvah

V 299 zadevah je Ustavno sodišče sprejelo 394 odločitev glede izpodbijanih določb predpisov, od tega 257-krat glede zakonskih določb in 137-krat glede podzakonskih predpisov. Pri navedenih podatkih je treba upoštevati, da so odločitve Ustavnega sodišča različne; večkrat so v eni odločbi zajete različne odločitve glede izpodbijanih določb zakona, Ustavno sodišče včasih odloči tudi o več zakonih ali podzakonskih aktih hkrati ipd. Vendar ne glede na to navedeni podatki, zlasti spremljani v daljšem časovnem obdobju in prikazani v razmerjih, lahko kažejo na določene trende. Ta, ki se nakazuje na podlagi teh podatkov, pomeni, da se v zadnjem času Ustavno sodišče

ukvarja pretežno s presojo zakonskih določb. Zadeve, v katerih so bile izpodbijane zakonske določbe, so namreč predstavljale kar 65,2 % (257:394) ustavnosodne presoje predpisov. Do te spremembe v razmerju med določbami zakonov in določbami podzakonskih predpisov je prišlo že leta 2003, ko je bilo 322 sprejetih odločitev glede določb predpisov, delež zakonov pa je znašal 62,4 % (201:322). Še v letu 2002 je bilo razmerje v prid določb podzakonskih predpisov, saj so zakonske določbe predstavljale 45,5 % (174: 382) delež, v letu 1999 pa le 21,7 % (75:346) delež. Ta preobrat verjetno lahko pripišemo dejstvu, da je zaradi nove zakonodaje o prostorskem urejanju zaradi določenega prehodnega obdobja v zadnjem času manjše število pobud za začetek postopka za oceno zakonitosti prostorskih aktov. Hkrati pa je mogoče napovedati, da se utegne po izteku tega prehodnega obdobja število novih zadev s tega področja spet bistveno povečati.

Način rešitve	2002	2003	2004
Razveljavitev zakona	14	15	8
Neskladnost z Ustavo in določitev roka	8	15	6
Neskladnost z Ustavo	1	-	9
Neskladn., razveljav. oz. odprava podzak. akta	48	28	92
Ni v neskladju z Ustavo - zakoni	24	33	23
Ni v neskladju z Ustavo ali zakonom – drugi podzakonski akti	14	7	7
Zavrženje	92	119	144
Zavrnitev	61	89	100
Ustavitev	35	49	26

Tabela 6: Načini rešitve U-I zadev po letih

Ustavno sodišče je v preteklem letu razveljavilo 8 zakonov, za 9 zakonov je ugotovilo, da so v neskladju z Ustavo, za 6 pa je poleg ugotovljene neskladnosti še določilo rok za njeno odpravo, poleg tega je odpravilo oziroma razveljavilo oziroma ugotovilo neskladnost za 92 podzakonskih predpisov. V 23 primerih je ugotovilo, da izpodbijane zakonske določbe niso bile v neskladju z Ustavo. Pobude za začetek postopka za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti so bile zavrjene v 100 primerih, v 144 primerih so bile pobude zavržene, v 26 primerih je bil postopek ustavljen.

Navedeni podatki kažejo, da je Ustavno sodišče v 59 % (245:415) deležu ustavnosodne presoje predpisov presojalo zakonske določbe oziroma določbe podzakonskih predpisov po vsebini (v postopku za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti, ki ga zaključi z izdajo odločbe) oziroma je navedbe pobudnikov in predlagateljev vsebinsko obravnavalo (zavrnitve pobud). V preostalem delu je bila sprejeta odločitev procesne narave (zavrženja pobud in ustavitve postopkov). Delež vsebinske presoje se je tudi v obeh letih

poprej gibal v približno enakih odstotkih (v letu 2002 57,2 % – 170:297, v letu 2003 52,7 % – 187:355).

Pobudniki in predlagatelji so uspeli v 27,7 % (115:415) deležu. Delež uspelih vlog je v primerjavi z letoma 2003 in 2002 večji. V letu 2003 so pobudniki in predlagatelji uspeli v 16,3 % (58: 355) deležu, v letu 2002 pa v 23,9 % deležu. Porast deleža uspelih vlog je treba v večjem delu pripisati številu razveljavljenih oziroma odpravljenih podzakonskih predpisov, saj je bilo teh več kot trikrat več kot v letu poprej, medtem ko so bili predlagatelji in pobudniki glede presoje zakonskih določb približno enako uspešni kot v letu 2002 in celo manj uspešni kot v letu 2003, ko je bila protiuustavnost ugotovljena 30-krat. Porast pri podzakonskih predpisih je treba pripisati predvsem večjemu številu uspelih pobud glede presoje nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, saj je občinske odloke s to vsebino Ustavno sodišče presojalo kar v 27 zadevah (velikokrat je bila v eni zadevi ugotovljena nezakonitost večih odlokov, v zadevi št. U-I-347/02 kar za 25 občinskih predpisov s to vsebino).

Ustavno sodišče je v preteklem letu posebej odločilo o 110 predlogih za začasno zadržanje izvrševanja izpodbijanega predpisa, pri čemer je bila v 11 primerih sprejeta odločitev o začasnem zadržanju izvrševanja predpisa do končne odločitve Ustavnega sodišča.

3.3. Rešene Up zadeve

Postopek v zadevah ustavnih pritožb poteka tako, da jih najprej preizkusi senat, ki ga sestavljajo tri sodnice oziroma sodniki. Razpored dela senatov določi Ustavno sodišče v razporedu dela. Če je ustavna pritožba sprejeta v obravnavo, o njej odloča Ustavno sodišče v polni sestavi. V drugih primerih pa se odločitev senata skupaj z ustavno pritožbo predloži sodnicam in sodnikom, ki niso člani senata, da se v zakonsko določenem roku izjavijo o njenem sprejemu ali nesprejemu. Tudi če senat ni sprejel ustavne pritožbe v obravnavo, je ta lahko sprejeta, če se za to izrečejo trije izmed sodnic in sodnikov (četrti odstavek 55. člena ZUstS). To pomeni, da dejansko o vsaki ustavni pritožbi odloča Ustavno sodišče v polni sestavi.

Leto	Rešeno	Sprememba
1999	319	198,4%
2002	603	57,9%
2003	719	32,4%
2004	952	

Tabela 7: Število rešenih Up zadev

V letu 2004 je Ustavno sodišče rešilo 952 ustavnih pritožb, kar je za 32,4 % (952:719) več kot v letu 2003 in za 57,8 % več kot v letu 2002 (952:603) oziroma skoraj trikrat toliko kot v letu 1999.

V strukturi rešenih ustavnih pritožb odpade največji delež na civilni senat (49 % – 388:952), zatem na upravni senat (38,7 % – 369:952) in na kazenski senat (20,3 % – 195:952). Medtem ko že vseskozi ugotavljamo, da je delež ustavnih pritožb na širokem civilnem področju največji, pa hkrati lahko ocenimo, da na področju presoje predpisov daleč prevladuje široko upravno-pravno področje.

Ustavne pritožbe so bile v letu 2004 sprejete v obravnavo v 4,9 % (47:952) primerih glede na število rešenih ustavnih pritožb. Leta 2003 je znašal ta delež 7 % (51:719), v letu 2002 pa 7,9 % (48:603).

O utemeljenosti sprejetih ustavnih pritožb je odločalo Ustavno sodišče na plenarni seji. V večini primerov od skupnega števila rešenih ustavnih pritožb pritožniki niso uspeli. Uspeli so v 42 ustavnih pritožbah (4,4 % – 42:952), pri čemer je ta odstotek najugodnejši pri kazenskopravnih zadevah, kjer znaša 5,1 % (10:195). V letu 2003 so pritožniki uspeli v (37:719) 5,1 % primerih, v letu 2002 v 5,4 % primerih. Vendar je treba ugotoviti, da se Ustavno sodišče v preteklem letu ni srečalo z večjim številom istovrstnih zadev, v katerih bi pritožniki uspeli (kot je bilo npr. to značilno za leto 1999, ko so pritožniki uspeli v 9 % primerov, pri čemer se je večina od tedaj 29 ugodno rešenih ustavnih pritožb nanašala na zadeve vojaških pokojnin).

4. R-zadeve

V preteklem letu je Ustavno sodišče prejelo tudi 159 vlog, ki smo jih vpisali v R-vpisnik. Vanj vpisujemo vloge, na katere po prvem odstavku 39. člena Poslovnika odgovarja generalni sekretar, ker ne gre za vloge, o katerih po veljavnih predpisih odloča Ustavno sodišče. V njih posamezniki prosijo za mnenje Ustavnega sodišča o posameznih zakonskih določbah ali o ravnanju državnih organov, izražajo svoje nestrinjanje z navedenim, prosijo za pravne nasvete, kako naj uveljavljajo svoje pravice v postopkih pred pristojnimi organi ipd. Tem osebam se v čim krajšem času pojasni, kakšne so pristojnosti Ustavnega sodišča, in predstavi zakonsko določene pogoje, pod katerimi je mogoče začeti postopek pred Ustavnim sodiščem, ter vsebino posameznih vrst vlog, kakor jo določa Poslovnik v drugem odstavku 32. člena.

Vedno večkrat se dogaja tudi to, da je treba pritožnikom, ki ne uspejo v postopku z ustavno pritožbo in ki jih pred Ustavnim sodiščem ne zastopajo odvetniki, pojasnjevati, da zoper odločitve Ustavnega sodišča niso dovoljena pravna sredstva in da zato Ustavno sodišče o njihovih vlogah ne more ponovno odločati.

III. KADROVSKA STRUKTURA

V letu 2004 so ustavnosodno funkcijo izvrševali štiri sodnice in pet sodnikov. Jeseni so sodnice in sodniki izvolili novo vodstvo Ustavnega sodišča. Predsednik dr. Janez Čebulj in podpredsednica dr. Mirjam Škrk sta funkciji nastopila z 11. novembrom.

Ob koncu leta je imelo Ustavno sodišče poleg sodnic in sodnikov ter generalne sekretarke zaposlenih 66 oseb, od tega 24 svetovalcev Ustavnega sodišča, ki so bili zaposleni s polnim delovnim časom. Ob koncu preteklega leta je Ustavno sodišče uspešno zaključilo še tri javne natečaje za svetovalska mesta. Izbrane kandidatke bodo delo nastopile v letošnjem letu. Za dve svetovalski mesti pa je bil javni natečaj ob koncu leta šele objavljen. Število zaposlenih svetovalcev ob koncu leta 2003 je bilo 25, leta 2002 je bilo polno zaposlenih 19 svetovalcev, ob koncu leta 1999 pa jih je bilo 16.

V dopolnilnem delovnem razmerju so bili zaposleni tudi trije svetovalci, ki kot doktorji pravnih znanosti, sicer redno zaposleni na univerzitetnih ustanovah ali znanstvenem inštitutu, sodelujejo v delu strokovne službe.

IV. UČINKOVITOST IN ORGANIZACIJA DELA

Iz pregleda opravljenega dela v preteklem letu lahko zaključimo, da je bil obseg dela nadpovprečen. Prav tako nadpovprečne so bile obremenitve sodnic in sodnikov ter večine sodnega osebja. Delno je k povečanemu obsegu opravljenega dela prispevala možnost zaposlitve dodatnih svetovalcev, ki jih Ustavno sodišče vse do konca leta 2003 zaradi pomanjkanja poslovnih prostorov ni moglo zaposliti v zadostnem številu. Kljub temu, da v celoti zaposlitev dodatnega strokovnega kadra še ni realizirana, je treba poudariti, da bistvenega povečevanja obsega opravljenega dela ni več mogoče pričakovati, vsaj ne brez morebitnih potrebnih posegov v zakonodajno ureditev postopka pred Ustavnim sodiščem, ki bi omogočali učinkovitejše delo, ne da bi bila hkrati zmanjšana možnost, da se Ustavno sodišče opredeljuje do pomembnih ustavnopravnih vprašanj, posebej, ko gre za varstvo človekovih pravic ali temeljnih svoboščin. Število ustavnih sodnikov je namreč omejeno in dogaja se že, da sodnice in sodniki ne morejo preučiti vsega strokovnega gradiva, ki jim ga za obravnavo pripravi strokovno osebje. S tega vidika so tudi nesprejemljiva stališča, ki jih lahko zasledimo v javnosti, po katerih naj bi se število ustavnih sodnikov celo zmanjšalo na osem, saj bi to v delu Ustavnega sodišča povzročilo bistvene težave (sestava tričlanskih senatov, obremenitev enega sodnika bi se še povečala).

V preteklem letu je bilo izvedenih tudi 21 upravnih sej, na katerih je Ustavno sodišče obravnavalo vprašanja, povezana z organizacijo in načinom dela. Posebno skrb in dodatne obveznosti pa je zahtevala tudi organizacija mednarodne konference.

Ustavno sodišče je v letu 2004 začelo z uporabo novega računalniškega sistema za podporo poslovanju v zadevah iz njegove pristojnosti. Sistem je zastavljen tako, da omogoča spremljanje vsakega spisa v elektronski obliki ter računalniško podprto vodenje vpisnikov in pomožnih knjig. Tako zagotavlja preglednost nad zadevami, vsemi vhodnimi, internimi in izhodnimi dokumenti in je zasnovan tako, da je v pomoč sodnemu osebju. Informacijski sistem omogoča tudi kvalitetnejši nadzor nad poslovnim procesom oziroma delom na zadevah. Posredno pa je lahko v pomoč tudi javnosti, saj na primer med drugim omogoča, da je na spletni strani možen vpogled v nerešene zadeve v zadevah za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov, ki jih ima Ustavno sodišče v delu. Sistem se bo nadalje dopolnjeval tudi v tem letu.

V. POMEMBNEJŠE ODLOČITVE V LETU 2004

Ustavno sodišče ima (enako kot nekatera druga ustavna sodišča) pristojnost odločanja o ustavnosti referendumskih vprašanj pri zakonodajnem referendumu. Te zadeve so drugače kot v večini preteklih let, ko so se redkeje pojavljale, pomembneje zaznamovale prvo polovico preteklega leta.

Večina odločitev je zadevala urejanje položaja t. i. "izbrisanih" oseb. Ustavno sodišče je najprej s sklepom št. U-I-257/03 z dne 26. 1. 2004 (Uradni list RS, št. 8/04 in OdlUS XIII, 5) kot nedopustno zavrglo zahtevo skupine poslank in poslancev Državnega zbora, uperjeno zoper odlok o razpisu zakonodajnega referenduma za referendumsko vprašanje v zvezi z izvršitvijo 8. točke odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-246/02. Predlagatelji so z njo želeli doseči vsebinsko obravnavo ustavnosti referendumskega vprašanja, ki je Ustavno sodišče ni opravilo na podlagi vložene zahteve Državnega zbora, ker je bila ta prepozna (sklep Ustavnega sodišča št. U-II-3/03 z dne 22. 12. 2003, OdlUS, XII, 101). Na podlagi vložene zahteve Državnega zbora je z odločbo št. U-II-1/04 z dne 26. 2. 2004 (Uradni list RS, št. 10/04 in OdlUS XIII, 3) odločilo o ustavnosti več referendumskih vprašanj v zahtevi za razpis predhodnega zakonodajnega referenduma o predlogu zakona, ki naj bi uredil položaj "izbrisanih" oseb. Za šest vprašanj je Ustavno sodišče ugotovilo njihovo neustavnost, za dve pa je izreklo, da nista v nasprotju z Ustavo.

Z odločbo št. U-II-3/04 z dne 20. 4. 2004 (Uradni list RS, št. 44/04 in OdlUS XIII, 29) je Ustavno sodišče na zahtevo Državnega zbora ponovno odločalo o ustavnosti referendumskega vprašanja v zahtevi za razpis predhodnega zakonodajnega referenduma o predlogu zakona, ki naj bi uredil položaj "izbrisanih" oseb. Odločilo je, da je vprašanje v nasprotju z Ustavo. Po tej odločitvi je moralo Ustavno sodišče še dvakrat presoјati o dopustnosti predhodnega zakonodajnega referenduma o istem predlogu zakona. Presojalo je odločitvi Državnega zbora, s katerima je ta odločil, da o referendumskem vprašanju ne bo razpisal referenduma, ker sta po njegovi presoјi zahtevi za razpis referenduma pomenili neutemeljeno zavlačevanje sprejema predloga zakona. Ustavno sodišče je z odločbo št. U-II-4/04 z dne 17. 6. 2004 (Uradni list RS, št. 72/04) in z odločbo št. U-II-5/04 z dne 8. 7. 2004 (Uradni list RS, št. 82/04) presodilo, da odločitvi Državnega zbora nista bili v neskladju z Ustavo in Zakonom, ker so pobude za razpis predhodnega zakonodajnega referenduma, vložene z namenom zavlačevanja postopka, v nasprotju z 2. členom Ustave podaljševale protiustavno stanje, ugotovljeno z odločbo Ustavnega sodišča.

Z odločbo št. U-I-111/04 z dne 8. 7. 2004 (Uradni list RS, št. 77/04) je Ustavno sodišče odpravilo Sklep o razpisu naknadnega lokalnega referenduma v Ljubljani glede prostorskega akta, ki ureja možnost gradnje džamije. Bistven pomen te odločbe, ki ga

velja omeniti na tem mestu, je predvsem v tem, da je v njej Ustavno sodišče jasno opredelilo, da pravica do svobodnega izpovedovanja vere iz prvega odstavka 41. člena Ustave vključuje tudi pravico posameznikov in verskih skupnosti, da individualno in skupinsko izpovedujejo vero v objektih, ki so običajni in splošno sprejeti (tradicionalni) za njihovo izpovedovanje vere in opravljanje verskih obredov.

Z odločbo št. U-I-127/01 z dne 12. 2. 2004 (Uradni list RS, št. 25/04 in OdlUS XIII, 10) je Ustavno sodišče odločilo o ustavnosti obveznega cepljenja. Ustavno sodišče je presodilo, da pomeni obvezno cepljenje ustavno dopusten poseg v pravico posameznika odločati o samem sebi in v pravico do varstva njegove telesne integritete, ki mu jo zagotavlja 35. člen Ustave, ter v pravico do prostovoljnega zdravljenja, ki mu jo zagotavlja tretji odstavek 51. člena Ustave, s ciljem, da se prepreči širjenje nalezljivih bolezni. Vendar je Ustavno sodišče hkrati ugotovilo neustavnost ureditve v Zakonu o nalezljivih boleznih, ker ta ne ureja postopka in pravic prizadetih v zvezi z ugotavljanjem obstoja upravičenih razlogov za opustitev obveznega cepljenja in ker ne ureja odškodninske odgovornosti države za škodo, ki jo zaradi obveznega cepljenja utрпи posameznik.

Predmet presoje so bile tudi določbe Zakona o kazenskem postopku, ki dovoljujejo, da se zaradi zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi v kazenskem postopku oziroma še pred njegovo uvedbo poseže v premoženje obdolženca in celo tretjih oseb. Po letu 1996, ko je Ustavno sodišče odločilo o ustavnosti določb Zakona o kazenskem postopku glede odrejanja pripora, je z odločbo št. U-I-296/02 z dne 20. 5. 2004 (Uradni list RS, št. 68/04 in OdlUS XIII, 41) spet presojalo t. i. omejevalne ukrepe, ki posegajo v obdolženčeve človekove pravice. Tudi tokrat je Ustavno sodišče ob presoji, da je ukrep sam po sebi ob določenih pogojih sicer ustavno dopusten, ugotovilo vrsto neskladnosti z Ustavo, ki jih bo moral zakonodajalec odpraviti, in to tako glede nekaterih pogojev za izrekanje ukrepa začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi kot glede postopka, v katerem se ta ukrep izreka.

Z odločbo št. U-I-93/03 z dne 18. 11. 2004 (Uradni list RS, št. 132/04) je Ustavno sodišče ugotovilo neustavnost Zakona o izvršbi. Ustavno sodišče je presodilo, da je ureditev, ki dopušča prodajo dolžnikove nepremičnine za manj, kot je ugotovljena vrednost, vendar ne za manj od polovice te vrednosti, ustavno dopustna, da se doseže poplačilo upnika. Vendar pa takšna ureditev v primerih, ko upnik sam v izvršilnem postopku pridobi nepremičnino dolžnika po nizki ceni, obenem pa obdrži terjatev proti dolžniku, predstavlja nedopusten poseg v dolžnikovo lastninsko pravico, zato je Ustavno sodišče ugotovilo, da je ureditev v teh primerih neskladna z Ustavo.

Kar v treh odločbah je Ustavno sodišče ugotovilo neustavnost prej veljavnega Zakona o davčnem postopku. Z odločbo št. U-I-329/02 z dne 8. 4. 2004 (Uradni list RS, št. 42/04 in OdlUS, 24) je ugotovilo neskladnost Zakona z načelom enakosti, ker je Zakon različno obravnaval plačilo zamudnih obresti pri zavezancih za dohodnino v primerjavi z

zavezanci za druge davke. Ustavno sodišče je na podlagi pooblastila iz drugega odstavka 40. člena ZUstS določilo tudi način izvršitve svoje odločitve tako, da je določilo, da pripadajo davčnim zavezancem zamudne obresti od dneva doplačila z nepravnomočno odločbo neupravičeno odmerjene ali preveč odmerjene dohodnine. Pri tem je Ustavno sodišče posebej obrazložilo, da se je za način izvršitve odločilo tudi zato, ker je ob presoji posameznih davčnih predpisov že večkrat ugotovilo njihovo protiustavnost, pa ta kljub pretečenim rokom, v katerih bi jo moral zakonodajalec odpraviti, ni bila odpravljena. Z zamudnimi obrestmi se je Ustavno sodišče ukvarjalo tudi v odločbi št. U-I-166/03 z dne 11. 11. 2004 (Uradni list RS, št. 128/04), v kateri je ugotovilo neskladnost Zakona o davčnem postopku z načelom pravne varnosti iz 2. člena Ustave. V primerih, ko davčni organ obveznost davčnega zavezanca ugotovi in z odločbo naloži plačilo šele po tem, ko je predpisani rok za plačilo obveznosti že potekel, je breme zamudnih obresti za davčnega zavezanca odvisno od tega, kdaj znotraj zastaralnega roka davčni organ ugotovi, da zavezanec ni izpolnil svoje obveznosti. Davčni zavezanec svojega položaja zaradi neomejenega teka zamudnih obresti v takšnem primeru ne more vnaprej predvideti. Z odločbo št. U-I-356/02 z dne 23. 9. 2004 (Uradni list RS, št. 109/04) pa je Ustavno sodišče odločilo o neustavnosti navedenega Zakona, ker pri opredelitvi deleža sredstev, na katerega se lahko seže z davčno izvršbo, ni upošteval zahteve po ohranitvi minimalne socialne varnosti dolžnika, in ker ni opredeljeval kriterijev, omejitev ali višine zneska, ki mora biti zaradi tega izvzet iz izvršbe.

Na gospodarskopravnem področju velja kot pomembnejši v preteklem letu omeniti odločbo št. U-I-220/03 z dne 13. 10. 2004 (Uradni list RS, št. 123/04) in odločbo št. U-I-199/02 z dne 21. 10. 2004 (Uradni list RS, št. 124/04). S prvo je Ustavno sodišče presojalo določbe Zakona o trgu vrednostnih papirjev. Za večino izpodbijanih določb je Ustavno sodišče ugotovilo, da niso v neskladju z Ustavo, za nekatere izmed določb, ki urejajo razloge za odvzem dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave borze oziroma borzno-posredniške hiše pa je ugotovilo neustavnost Zakona, ker ne določa časovnega obdobja, v katerem morajo biti storjene ponavljajoče se kršitve, zaradi katerih je mogoče izreči odvzem dovoljenja. Z drugo navedeno odločbo je Ustavno sodišče presojalo ustavnost določb Zakona o gospodarskih družbah, ki prepovedujejo statutarno omejevanje glasovalnih pravic iz delnic, s katerimi se trguje na organiziranem trgu, in presodilo, da z zakonsko novelo uvedena prepoved ni v neskladju z načelom enakosti, da ne posega v pravico do svobodne gospodarske pobude in da ureditev ni v neskladju z drugim odstavkom 74. člena Ustave, po katerem zakon določa pogoje za ustanavljanje gospodarskih organizacij.

Posebej velja opozoriti na stališče, ki ga je Ustavno sodišče sprejelo pri odločanju o ustavni pritožbi v odločbi št. Up-472/02 z dne 7. 10. 2004 (Uradni list RS, št. 114/04). V konkretnem primeru je ena od strank v pravdi omogočila, da je telefonski pogovor med strankama o okoliščinah sklenjene kupne pogodbe o nepremičnini poslušala tretja oseba (njen pooblaščenec), poleg tega pa je telefonski pogovor posnela. Pooblaščenec je bil

nato v sodnem postopku zaslišan kot priča, kot dokaz je bil uporabljen posnetek telefonskega pogovora. Drugače kot Vrhovno sodišče, ki je štelo, da bi moral pritožnik kot udeleženec telefonskega pogovora pričakovati, da bo njegov sogovornik omogočil tretji osebi, da posluša telefonski pogovor, in da torej ne gre za poseg v pravico do zasebnosti, je Ustavno sodišče štelo, da gre za poseg in da bi bila izvedba takšnega dokaza, pridobljenega s kršitvijo pravice do zasebnosti, dopustna le, če bi imela izvedba dokaza poseben pomen za izvrševanje neke pravice. V takšnem primeru mora sodišče upoštevati načelo sorazmernosti (tretji odstavek 15. člena in 2. člen Ustave) in skrbno presoditi, kateri pravici je treba dati prednost.

Med odločitvami o ustavnih pritožbah je treba kot pomembnejšo omeniti še odločbo št. Up-729/03 in U-I-187/04 z dne 8. 7. 2004 (Uradni list RS, št. 83/04). Z njo je Ustavno sodišče razveljavilo sodbi Vrhovnega in Višjega sodišča zaradi kršitve pravice do obrambe v kazenskem postopku. Zagovornik obdolženca je po vložitvi pritožbe odpovedal pooblastilo. Višje sodišče je pred odločitvijo o pritožbi izvedlo sejo pritožbenega senata, na kateri obdolženec ni imel zagovornika, čeprav so bili podani zakonski pogoji za t. i. obvezno obrambo, ker je bil obdolženec v priporu. Vrhovno sodišče je pri svoji presoji sicer ugotovilo, da obsojenec, ki je bil v delu pritožbenega postopka brez zagovornika, ni imel enakih možnosti, vendar je menilo, da zaradi te pomanjkljivosti pri sodnem odločanju ni bila dana večja teža pritožbenim navedbam in stališčem tožilstva kot njegovim. Ustavno sodišče je ugotovilo kršitev človekove pravice iz 22. člena Ustave, saj je bila v postopku prekršena zahteva po enakosti orožij obeh strank v postopku, in posebej poudarilo, sklicujoč se na prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, da za ugotovitev kršitve človekove pravice ni treba dokazati dejanskega škodljivega posega v to pravico.

Ustavno sodišče je izdalo večje število odločb, v katerih je presojalo določbe občinskih odlokov o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča. Večino teh zadev je Ustavno sodišče prejelo v delo še v letu 2002. Tako je z odločbo št. U-I-347/02 z dne 11. 3. 2004 (Uradni list RS, št. 29/04 in OdlUS XIII, 16) ugotovilo nezakonitost kar za 25 aktov lokalnih skupnosti, ki so v nasprotju z zakonsko ureditvijo določali obveznost plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča tudi za poslovne površine, na katerih so daljnovodi ali objekti, namenjeni prenosu in distribuciji električne energije. Pri odločanju o teh in podobnih zadevah Ustavno sodišče vedno znova ugotavlja, da ni postavljen ustrezen sistem financiranja lokalnih skupnosti. Zakonodajalec bi moral to področje ustrezno urediti. Vendar pa to dejstvo občin ne upravičuje, da ravnajo nezakonito, da bi si zagotovile večji obseg sredstev za svoje delovanje. Če se občine po takšni odločitvi Ustavnega sodišča znajdejo v finančnih težavah, to seveda ni posledica odločitve Ustavnega sodišča, ki je na podlagi ustavno opredeljene pristojnosti poklicano skrbeti tudi za zakonitost aktov lokalnih skupnosti, temveč posledica nezakonitega ravnanja občin. Zato so nerazumljivi komentarji, ki se ob takšnih odločitvah pojavijo v javnosti in razloge za finančne težave občin pripisujejo odločitvi Ustavnega sodišča.

VI. SPOŠTOVANJE ODLOČITEV

V pravni državi, v kateri velja načelo delitve oblasti, je pomembno, da vsaka izmed vej oblasti odgovorno izvršuje svoje pristojnosti in da spoštuje z ustavo določena medsebojna ravnovesja in zavore, ki določajo sistem državne oblasti. V pravni državi odločbe Ustavnega sodišča obvezujejo druge državne organe, ki jih morajo v okviru svojih pristojnosti spoštovati in izvrševati. Zahteva po spoštovanju odločitev Ustavnega sodišča pomeni zahtevo po spoštovanju načel pravne države (2. člen Ustave) in načela delitve oblasti (drugi odstavek 3. člena Ustave). Ta načela pa niso namenjena sama sebi, temveč so v službi človekove svobode in spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zato opozarjanje na nespoštovanje odločitev Ustavnega sodišča hkrati pomeni opozarjanje na to, da se kršijo pravice, ki jih varuje Ustava.

Če Ustavno sodišče oceni, da je zakon ali drug predpis protiustaven ali nezakonit zato, ker določenega vprašanja, ki bi ga moral urediti, ne ureja ali ga ureja na način, ki ne omogoča razveljavitve oziroma odprave, po določbi 48. člena ZUstS sprejme o tem ugotovitveno odločbo in zakonodajalcu oziroma drugemu normodajalcu določi rok za odpravo ugotovljene neustavnosti oziroma nezakonitosti. Spoštovanje odločb Ustavnega sodišča v takšnem primeru pomeni izvršitev obveznosti uskladitve, ki jo je naložilo Ustavno sodišče. Kot je Ustavno sodišče v svojih odločitvah že večkrat opozorilo (prvič v odločbi št. U-I-114/95 z dne 7. 12. 1995, Uradni list RS, št. 8/96 in OdlUS IV, 120), normodajalec, ki se v tem roku ne odzove in neustavnosti ne odpravi, krši načela pravne države iz 2. člena Ustave in načelo delitve oblasti iz drugega odstavka 3. člena Ustave. Tudi v tem poročilu se ni mogoče izogniti opozorilu na neizvršitev takšnih odločb Ustavnega sodišča, saj vsaka posebej predstavlja kršitev navedenih ustavnih načel.

Vendar je treba hkrati ugotoviti, da se je stanje na tem področju, vsaj kar zadeva zakonodajalca, glede števila še neizvršenih odločb v zadnjih letih popravilo. Tako je bilo po stanju ob koncu preteklega leta neizvršenih 5 odločb Ustavnega sodišča v celoti in 2 delno, skupaj torej 7 (ob koncu leta 2003 je bilo takšnih odločb 10). Delno neizvršena je še vedno odločba Ustavnega sodišča št. U-I-296/95 z dne 27. 11. 1997 (Uradni list RS, št. 82/97 in OdlUS VI, 157), s katero je bila ugotovljena tudi neustavnost Zakona o posebnem davku na določene prejemke, na katero se zakonodajalec še ni odzval. Druga delno neizvršena pa je odločba št. U-I-345/02 z dne 14. 11. 2002 (Uradni list RS, št. 105/02 in OdlUS XI, 230), s katero je bila ugotovljena nezakonitost večih občinskih statutov, ker niso urejali predstavnikov romske skupnosti kot članov občinskih svetov. Občina Trebnje svojega statuta še ni spremenila, vendar je bil romski predstavnik izvoljen v Občinski svet. Občina Grosuplje pa se na obveznost, naloženo občinam z odločbo, sploh ni odzvala.

Sicer pa je med v celoti neizvršenimi odločbami najstarejša odločba št. U-I-301/98 z dne 17. 9. 1998 (Uradni list RS, št. 67/98 in OdlUS VII, 157), s katero je bila ugotovljena

neustavnost Mestne občine Koper; rok za odpravo neustavnosti se je iztekel že pred več kot petimi leti. Sledi ji odločba št. U-I-322/98 z dne 15. 3. 2001 (Uradni list RS, št. 28/01 in OdlUS X, 44), s katero je bila ugotovljena neustavnost Zakona o postopku za ustanovitev občin ter določitev njihovih območij, ker ne ureja sodnega varstva v predhodnem postopku za ustanovitev občin.

Poleg navedenih se zakonodajalec ni odzval še na tri odločbe Ustavnega sodišča, izdane v letu 2003, čeprav je rok za odpravo neustavnosti že potekel. Najstarejša med njimi je odločba št. U-I-246/02 z dne 3. 4. 2003 (Uradni list RS, št. 36/03 in OdlUS XII, 24), s katero je Ustavno sodišče ugotovilo neustavnost Zakona, ki je uredil status državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji.

Na vse doslej navedene odločbe, na katere se normodajalci še niso odzvali, je bilo opozorjeno že v lanskem poročilu. Tem sta se pridružili še dve odločitvi, in sicer gre za odločbo št. U-I-291/00 z dne 5. 6. 2003 (Uradni list RS, št. 63/03 in OdlUS XII, 64), s katero je bila ugotovljena neustavnost Zakona o zdravniški službi, ker ne določa, kateri obseg dejavnosti Zdravniške zbornice se financira s članarino, ki je javna dajatev, in ker ne določa nadzora države nad določanjem članarine. Kot zadnjo pa je treba omeniti še odločbo št. U-I-60/03 z dne 4. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 131/03 in OdlUS XII, 93), s katero je bila ugotovljena neustavnost Zakona o nepravdnem postopku, ker ne ureja nekateri pomembnih vprašanj, povezanih s prisilnim pridržanjem oseb na zaprtih oddelkih psihiatričnih bolnišnic.

Opozoriti velja še na to, da se bosta v kratkem iztekla roka za odpravo neustavnosti, ugotovljene še v dveh odločbah. V odločbi št. U-I-127/01 z dne 12. 2. 2004 (Uradni list RS, št. 25/04 in OdlUS XIII, 10) je bila ugotovljena neustavnost Zakona o nalezljivih boleznih glede urejanja postopka in pravic prizadetih v zvezi z ugotavljanjem obstoja upravičenih razlogov za opustitev obveznega cepljenja ter odškodninske odgovornosti države. V odločbi št. U-I-155/00 z dne 22. 4. 2004 (Uradni list RS, št. 51/04 in 62/04 – popr. ter OdlUS XIII, 30) pa je bila ugotovljena neustavnost Zakona o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivših vojaških zavarovancev, ker ne ureja pravic teh oseb tudi za čas pred uveljavitvijo tega zakona, kolikor so po 18. 10. 1991 pridobile državljanstvo po 40. členu Zakona o državljanstvu Republike Slovenije.

VII. MEDNARODNO SODELOVANJE

V preteklem letu je mednarodno sodelovanje posebej zaznamovala organizacija mednarodne konference z naslovom "Položaj ustavnih sodišč po vključitvi v Evropsko unijo", ki jo je organiziralo Ustavno sodišče v sodelovanju z Beneško komisijo. Na konferenci so sodelovali predsedniki in sodniki vseh držav, ki so postale članice Evropske unije 1. maja 2004, razen Malte. Na konferenci sta sodelovala tudi predsednika Evropskega sodišča za človekove pravice in Sodišča evropskih skupnosti in sodnika obeh sodišč iz Slovenije. Konference sta se udeležila Evropski varuh človekovih pravic in predsednik Konference evropskih ustavnih sodišč, katere polnopravni član je tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije. Posebej pomembno je, da so na konferenci sodelovali tudi predstavniki treh ustavnih sodišč držav, ki so že dalj časa članice Evropske unije. Predsednik italijanskega ustavnega sodišča, podpredsednik nemškega zveznega ustavnega sodišča in sodnik avstrijskega ustavnega sodišča so predstavili izkušnje njihovih ustavnih sodišč ob srečevanju državnega pravnega reda z evropskim pravnim redom. Udeleženci konference so konferenco ocenili tako v vsebinskem kot tudi v organizacijskem pogledu za izjemno uspešno. Z oceno smo bili še toliko bolj zadovoljni, saj je Ustavno sodišče prvič nastopilo kot organizator takšnega mednarodnega srečanja, priprave na konferenco pa so potekale dobro leto dni in so ob vsej obilici dela zahtevale veliko delovnih naporov.

V preteklem letu je bilo izvedenih tudi več mednarodnih uradnih obiskov. Predsednica Ustavnega sodišča dr. Dragica Wedam Lukić je vrnila uradni obisk bavarskemu ustavnemu sodišču, udeležila se je srečanja predsednikov ustavnih sodišč sosednjih držav s predsednikom avstrijskega ustavnega sodišča. Sodnice in sodniki so bili na uradnem obisku pri hrvaškem ustavnem sodišču. Sodniki se že vse od osamosvojitve naprej sedaj že tradicionalno srečujejo na delovnih sestankih s sodniki hrvaškega ustavnega sodišča, na katerih obravnavajo vnaprej dogovorjene teme in izmenjujejo svoje poglede in izkušnje na aktualna vprašanja ustavnosodne presoje. Tema srečanja v preteklem letu je bilo sojenje v razumnem roku.

Predsednik Ustavnega sodišča dr. Janez Čebulj je bil skupaj z delegacijo Ustavnega sodišča na uradnem obisku pri Ustavnem sodišču Italije. V okviru obiska je bilo pripravljeno celodnevno delovno srečanje sodnikov obeh ustavnih sodišč, na katerem sta bili obravnavani dve temi: interpretacijske odločbe kot ena izmed tehnik ustavnosodnega odločanja in sobivanje nacionalnega pravnega reda in pravnega reda Evropske unije z vidika pristojnosti ustavnega sodišča.

Sodnice in sodniki Ustavnega sodišča so se udeležili tudi številnih mednarodnih konferenc, ki so jih organizirala bodisi posamezna ustavna sodišča bodisi institucije Evropske unije bodisi mednarodna pravniška združenja.

VIII. OBJAVA ODLOČITEV USTAVNEGA SODIŠČA

Doslej je Ustavno sodišče na svoji spletni strani objavljalo tiste odločitve, ki jih sicer objavlja v Uradnem listu Republike Slovenije. Že v preteklem letu pa se je odločilo, da bo na svoji spletni strani ponudilo javnosti vse svoje odločitve, sprejete v vseh vrstah zadev iz njegove pristojnosti. Na ta način bodo dostopne vse odločitve, izdane po letu 1991. V preteklem letu so bile izvedene vse priprave, ki bodo to v začetku letošnjega leta tudi omogočile. Doslej so bile namreč širši javnosti vse odločitve, razen v knjižnici Ustavnega sodišča in sistemu STAIRS, dostopne le v okviru IUS-INFO sistema, ki je odplačen pravno-informacijski sistem.

Poleg navedenega velja ponovno opozoriti na objavo odločitev Ustavnega sodišča v Zbirki odločb in sklepov. Ustavno sodišče namreč v njej objavlja vse odločbe, izdane v zadevah presoje ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov, od drugih odločitev (vključno z odločbami v ustavnih pritožbah, ki se sicer objavljajo v Uradnem listu Republike Slovenije) pa se objavijo samo tiste, za katere zaradi njihovega pomena tako sklene Ustavno sodišče. Zato je uporabna vrednost Zbirke od leta 2003 naprej bistveno večja, Zbirka je s tem bistveno kvalitetnejša, tako da bi morala biti zaradi pomena odločitev Ustavnega sodišča tako rekoč nepogrešljiv pripomoček pri pravniškem delu.

Predsednik
dr. Janez Čebulj